

980201-1

Mircea Eliade v předmluvě k francouzskému vydání *Posvátného a profánního* (1964) připouští jakožto třetí tu možnost dalšího vývoje, která odmítne protiklad posvátné-profánní, který je příznačný pro náboženství, a dodává: to by bylo možné za předpokladu, že křesťanství není „náboženství“ a že tudíž nemá zapotřebí takové dichotomie skutečnosti. Dichotomie znamená rozpolcení, rozseknutí. Náboženství skutečně znamená rozpolcení lidského života i světa na sféru posvátného a sféru profánního. Celá prorocká tradice (a sám Ježíš jako její vyvrcholení) je charakteristická právě odmítáním tohoto rozpolcení a naopak trváním na zásadní jednotě života i světa. To ovšem vůbec neznamená, že končí jakákoli orientace: svět má své „nahoře“ a „dole“, a ovšem své „napravo“ a „nalevo“, „dopředu“ a „dozadu“ – máme-li zůstat jen u „prostorových“ momentů (jsou zajisté i další). To je právě to, čemu Eliade říká „prostorová nehomogenita“ (non-homogénéité spatiale, 3308, např. p. 21). Podle něho právě náboženská zkušenost s prostorovou nehomogenitou představuje zkušenost primordiální, primární, předcházející všechny úvahy o „světě“. – Je zvláštní, že Eliade vychází z teze, že pro náboženského člověka prostor není homogenní, a přitom čas nechává stranou. Jak je to s homogenitou nebo nehomogenitou času? Proč týž Eliade má za to, že všechny mýty, ať nejrozumnější co do počátků, směřují posléze (mají-li k tomu dost času) k „věčným návratům“? Vždyť to je vlastně cesta k jakési homogenizaci času (k typům dění, událostí). Zvláště důležitý moment prostorové orientace je ono „vpřed – vzad“: to už má co dělat s časem, protože se to týká daleko více naší aktivity, a to znamená časově právě čehosi nevratného.

(Písek, 980201-1.)